

Annika och Rolf från Marstrand

Våra första nybyggare i Nordamerika?

Ingemar Lindmark

Året är 1630. Segelfartyget Eendracht ankrar upp vid Fort Oranje långt in på Hudsonfloden. Annika och Rolf Jansson från Marstrand stiger iland med sina två döttrar tillsammans med Annikas syster och mamma, även hon från Marstrand. De andra passagerarna är ungar, sex holländare och Rolfs två drängar från Flekkerøy, ön utanför Kristiansand där Annika växt upp. Av allt att döma är Rolf – eller Roeloff Jansen van Masterlandt som han nu kallar sig – vår förste nybyggare i Amerika. Kalmar Nyckel seglade in på Delawarefloden först åtta år senare.

Sara, fyra år, och lillasyster Trintje tittar storögt på soldaterna som är där för att skydda handelsstationen, strategiskt placerad i Amerikas bästa bävermarker. Och ännu mer storögt ser döttrarna Jansson på indianerna som kommer paddlande för att sälja skinn. Just nu är Mohawkerna vänligt sinnade men är de att lita på? De trettio familjer, valloner mest, som bosatte sig här när fortet byggdes 1624, fick fly hals över huvud när indianerna slog ihjäl kommandanten och några soldater. En blev till och med grillad och uppäten.

Efter många umbäranden fick bohuslänningarna ett bra liv. Rolfs svärmor Tryn blev Nya Amsterdams (och därmed

New Yorks) första sjuksköterska och barnmorska.

Svägerskan Maria kunde efter tre giften räkna sig som den kanske rikaste i kolonin. Sara gifte sig med Nya Amsterdams kirurg. Den märkligaste klassresan gjorde nog Annika, eller Anneke som är det holländska namnet. Som prästfru blev hon näst finast i rang efter guvernörshustrun. Arvingarna har processat om hennes mark, som är värd miljarder mitt i New Yorks finansdistrikt.

Nordens Sodom och Gomorra

Vi vill gärna se Rolf som svensk, men freden i Roskilde slöts först 1658. Men bohuslänning var han definitivt. Han föddes 1602 i Marstrand, liksom pappa Jan fyra decennier tidigare, av föräldrar invandrade från Holland. Friserna visste hur man fiskade på Nordsjöbankarna och de följde sillen till Bohuslän åren efter 1556. Vi vet inte om Rolf i Marstrand talade norska, holländska eller frisiska i första hand. Nationaliteten var inte så viktig då. Mer angeläget var att få utöva den sanna reformerta läran. I hemlandet ville holländarna med William av Oranien i spetsen kasta av sig det spanska oket. Det har påståtts att Anneke hette Webber